

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

1. รูปแบบการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (cross-sectional descriptive study)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย เป็นหัวหน้าครอบครัวที่มีอายุระหว่าง 20-60 ปี อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานของสถานีอนามัยจำนวน 12 แห่งของอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร จำนวน 4,552 คน จากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์รายชื่อหัวหน้าครอบครัว ของสถานีอนามัย (ภาคผนวก ง)

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. เป็นบุคคลที่ย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนการเก็บข้อมูล (ก่อนวันที่ 1 มกราคม 2543)
2. เป็นผู้ที่สามารถสนทนาพูดคุยได้เป็นปกติ ไม่มีปัญหาด้านการพูด และการได้ยิน
3. เป็นผู้ที่ยินดีเข้าร่วมในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยมีสัดส่วนตามจำนวนครอบครัวในเขตรับผิดชอบของสถานีอนามัย จำนวน 12 แห่ง จำนวน 240 คน (ภาคผนวก ง)

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรเพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ซึ่งมีวิธีการคำนวณ ดังนี้คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 20 เท่าของจำนวนตัวแปรอิสระ (ไข่มุกข์ วิเชียรเจริญ, 2539, หน้า 11)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้างนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง ตามกรอบแนวคิดของเพนเดอร์ (Pender, 1996, pp.66-73) ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัว และความพอเพียงของรายได้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่

1. พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ	จำนวน 6 ข้อ
2. พฤติกรรมด้านกิจกรรมทางร่างกาย	จำนวน 5 ข้อ
3. พฤติกรรมด้านการโภชนาการ	จำนวน 14 ข้อ
4. พฤติกรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	จำนวน 5 ข้อ
5. พฤติกรรมด้านการพัฒนาทางจิตวิญญาณ	จำนวน 6 ข้อ
6. พฤติกรรมด้านการจัดการกับความเครียด	จำนวน 12 ข้อ

ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ คือ

ปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน/ทุกครั้ง หมายถึง ผู้ตอบมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมตามข้อความนั้นๆ สม่าเสมอหรือทุกวัน หรือทุกครั้ง

ปฏิบัติเกือบทุกวัน/เกือบทุกครั้ง หมายถึง ผู้ตอบมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมตามข้อความนั้นๆ สม่าเสมอเป็นส่วนใหญ่หรือเกือบทุกวัน หรือเกือบทุกครั้ง

ปฏิบัติบางวัน/นานๆ ครั้ง หมายถึง ผู้ตอบมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมตามข้อความนั้นๆ เป็นส่วนน้อย หรือบางวันหรือนานๆ ครั้ง

ไม่เคยปฏิบัติ หมายถึง ผู้ตอบไม่มีพฤติกรรมหรือไม่ปฏิบัติกิจกรรมตามข้อความนั้นๆ เลย

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน/ทุกครั้ง	ข้อความด้านบวก	ได้ 4 คะแนน
	ข้อความด้านลบ	ได้ 1 คะแนน
ปฏิบัติเกือบทุกวัน/เกือบทุกครั้ง	ข้อความด้านบวก	ได้ 3 คะแนน
	ข้อความด้านลบ	ได้ 2 คะแนน
ปฏิบัติบางวัน/นานๆ ครั้ง	ข้อความด้านบวก	ได้ 2 คะแนน
	ข้อความด้านลบ	ได้ 3 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติ	ข้อความด้านบวก	ได้ 1 คะแนน
	ข้อความด้านลบ	ได้ 4 คะแนน

เกณฑ์การประเมินระดับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

เกณฑ์การประเมินระดับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของหัวหน้าครอบครัว เป็นรายด้านและโดยรวม โดยประเมินค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ตามเกณฑ์ ดังนี้ (Pender, 1987, pp.138-142)

ระดับดีมาก	หมายถึง ผู้ตอบมีคะแนนเฉลี่ยที่ระดับ 3.44-4.00
ระดับดี	หมายถึง ผู้ตอบมีคะแนนเฉลี่ยที่ระดับ 3.04-3.34
ระดับพอใช้	หมายถึง ผู้ตอบมีคะแนนเฉลี่ยที่ระดับ 2.64-3.03
ระดับไม่ดี	หมายถึง ผู้ตอบมีคะแนนเฉลี่ยที่ระดับ 2.17-2.63

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านความคิดและความรู้สึกที่เฉพาะต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่

- 1) การรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 10 ข้อ
- 2) การรับรู้อุปสรรคพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 10 ข้อ
- 3) การรับรู้ความสามารถของตนเอง จำนวน 7 ข้อ
- 4) อารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 7 ข้อ
- 5) อิทธิพลระหว่างบุคคล จำนวน 9 ข้อ
- 6) อิทธิพลด้านสถานการณ์ จำนวน 6 ข้อ

ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 3 ระดับ คือ

เห็นด้วยทั้งหมด	หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความนั้นๆ ทั้งหมด
เห็นด้วยบางส่วน	หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความนั้นๆ บางส่วน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง ผู้ตอบไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นๆ

เกณฑ์การให้คะแนน	
เห็นด้วยทั้งหมด	ข้อความด้านบวก ได้ 3 คะแนน ข้อความด้านลบ ได้ 1 คะแนน
เห็นด้วยบางส่วน	ข้อความด้านบวก ได้ 2 คะแนน ข้อความด้านลบ ได้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ข้อความด้านบวก ได้ 1 คะแนน ข้อความด้านลบ ได้ 3 คะแนน

เกณฑ์การประเมินระดับความคิดและความรู้สึกที่เฉพาะต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ การประเมินระดับความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกที่เฉพาะต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของหัวหน้าครอบครัว เป็นรายด้าน โดยใช้เกณฑ์ Mean $\pm$ 0.5 SD. ดังนี้

ระดับสูง	หมายถึง ผู้ตอบมีคะแนนเฉลี่ยที่ระดับ 2.66-3.00
ระดับปานกลาง	หมายถึง ผู้ตอบมีคะแนนเฉลี่ยที่ระดับ 2.39-2.65
ระดับต่ำ	หมายถึง ผู้ตอบมีคะแนนเฉลี่ยที่ระดับ 1.00-2.38

การตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (content Validity)

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และแบบสัมภาษณ์ปัจจัยด้านความคิดและความรู้สึกที่เฉพาะต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ นำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่าน (ภาคผนวก ก)

การทดสอบหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability)

ผู้ศึกษานำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขให้มีความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมทางด้านภาษาคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดลองใช้กับหัวหน้าครอบครัวที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา ในเขตอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ดังนี้

1. ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของหัวหน้าครอบครัว

$$\alpha = 0.8054$$

2. ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจที่เฉพาะต่อพฤติกรรม

$$\text{ส่งเสริมสุขภาพ } \alpha = 0.8645$$

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาและผู้ช่วย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัวในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร จำนวน 240 คน ตามแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้ศึกษาและผู้ช่วย นำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงสาธารณสุขอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีอนามัย จำนวน 12 แห่ง

2. ผู้ศึกษาให้ผู้ช่วย ศึกษาโครงการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจ ทำการประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนการสัมภาษณ์ การตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ การลงรหัสข้อมูล แก่ผู้ช่วย โดยผู้ศึกษาทำการทดลองใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน หลังจากนั้นให้ผู้ช่วยฝึกการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน เพื่อทำความเข้าใจแบบสัมภาษณ์และสามารถใช้แบบสัมภาษณ์ได้อย่างถูกต้อง

3. ผู้ศึกษาและผู้ช่วยดำเนินการสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัว โดยการชี้แจงการพิทักษ์สิทธิของผู้รับการสัมภาษณ์ (ภาคผนวก ข) ในระหว่างวันที่ 19 กรกฎาคม 2543 ถึง วันที่ 4 สิงหาคม 2543

4. ผู้ศึกษาทำการลงรหัสข้อมูลตามคู่มือลงรหัส ทำการบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้บันทึก ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/PC⁺(Statistical Package for Social Science) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 วิเคราะห์และแปลผลข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สถิติพรรณนา

1. การแจกแจงความถี่ (frequency) และคำนวณอัตราร้อยละ (percentage) ของข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ความพอเพียงของรายได้ และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ

2. การวัดการกระจายของข้อมูลโดยการคำนวณหาค่า ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) ของคะแนนพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

และคะแนนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจที่เฉพาะต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ เป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยรวมของกลุ่มตัวอย่าง แล้วแปลผลตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

สถิติวิเคราะห์

การทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์อำนาจการทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ของหัวหน้าครอบครัว ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกที่เฉพาะต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ การรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเอง อารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ปฏิบัติ อิทธิพลระหว่างบุคคล อิทธิพลด้านสถานการณ์ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis) และสร้างสมการถดถอยพหุคูณ

6. สถานที่ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร

7. ระยะเวลาในการศึกษา

กุมภาพันธ์ ถึง กันยายน 2543